

חג השבועות תשע"ח

מגילת רות – מי גיבורה של המגילה?

In memory of Dr. Chuck Feldman ז"ל

חות פרק א

(א) ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניו: (ב) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו שדי מואב ויהיו שם: (ג) וימת אלימלך איש נעמי ותשארה היא ושני בניה: (ד) וישאו להם נשים מאביות שם האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם כעשר שנים: (ה) וימותו גם שניהם מחלון וכליון ותשארה האשה משני ילדיה ומאישה: (ו) ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב כי שמעה בשדה מואב כי פקד יקוק את עמו לתת להם לחם: (ז) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלתיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה: (ח) ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה אשה לבית אמה יעשה יעש יקוק עמכם חסד כפאשר עשיתם עם המתים ועמדי: (ט) ותן יקוק לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה: (י) ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך: (יא) ותאמר נעמי שבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים: (יב) שבנה בנתי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש לי תקוה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים: (יג) הלהן תשבנה עד אשר יגדלו הלהן תענגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם כי יצאה בי יד יקוק: (יד) ותשנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה: (טו) ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה שובי אחרי יבמתך: (טז) ותאמר רות אל תפגעי בי לעזובך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלוך ובאשר תליני אליו עמך עמי ואלהיך אלהי: (יז) באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה יקוק לי וכה יסוף כי המות יפריד ביני ובינך: (יח) ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה: (יט) ותלכנה שתיהם עד באנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי: (כ) ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי המר שדי לי מאד: (כא) אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יקוק למה תקראנה לי נעמי ויקוק ענה בי ושדי הרע לי: (כב) ותשב נעמי ורות המואבית כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים:

חות פרק ב

(א) ולנעמי מידע מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז: (ב) ותאמר רות המואבית אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים אחר אשר אמצא חן בעיניו ותאמר לה לכי בתי: (ג) ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחר הקצרים ויקר מקרה חלקת השדה לבעז אשר ממשפחת אלימלך: (ד) והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים יקוק עמכם ויאמרו לו יברכך יקוק: (ה) ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה הזאת: (ו) ויען הנער הנצב על הקוצרים ויאמר נערה מואבית היא השבה עם נעמי משדה מואב: (ז) ותאמר אלקטה נא ואספתי בעמרים אחרי הקוצרים ותבוא ותעמוד מאז הבקר ועד עתה זה שבתה הבית מעט: (ח) ויאמר בעז אל רות הלוא שמעת בתי אל תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה תדבקי עם נעמתי: (ט) עיניך בשדה אשר יקצרו והלכת אחריהן הלוא צויתי את הנערים לבלתי נגעו וצמת והלכת אל הכלים ושתית מאשר ישאבו הנערים: (י) ותפל על פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה: (יא) ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום: (יב) ישלם יקוק פעלך ותהי משפחתך שלמה מעם יקוק אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו: (יג) ותאמר אמצא חן בעיניך אדני כי נחמתני וכי דברת על לב שפחתך ואנכי לא אהיה כאחת שפחתך: (יד) ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחמץ ותשב מצד הקוצרים ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותתר: (טו) ותקם ללקט ויצו בעז את נערו לאמר גם בין העמרים תלקט ולא תכלימוה: (טז) וגם של תשלו לה מן הצבתים ועזבתם ולקטה ולא תגערו בה: (יז) ותלקט בשדה עד הערב ותחבט את אשר לקטה ויהי כאיפה שערים: (יח) ותשא ותבוא העיר ותרא חמותה את אשר לקטה ותוצא ותתן לה את אשר הותרה משבעה: (יט) ותאמר לה חמותה איפה לקטת היום ואנה עשיתי יהי מכירך ברוך ותגד לחמותה את אשר עשתה עמו ותאמר שם האיש אשר עשיתי עמו היום בעז: (כ) ותאמר נעמי לכלתה ברוך הוא ליקוק אשר לא עזב חסדו את החיים ואת המתים ותאמר לה נעמי קרוב לנו האיש מגאלנו הוא: (כא) ותאמר רות המואבית גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקי עד אם פלו את כל הקציר אשר לי: (כב) ותאמר נעמי אל רות כלתה טוב בתי כי תצאי עם נערותי ולא יפגעו בך בשדה אחר: (כג) ותדבק בנערות בעז ללקט עד כלות קציר השערים וקציר החטים ותשב את חמותה:

חות פרק ג

(א) ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך: (ב) ועתה הלא בעז מדעתנו אשר היית את נערותי הנה הוא זרה את גרן השערים הלילה: (ג) ורחצת וסכת ושמת שמלתך שמלתך עליך וירדתי וירדת הגרן אל תודעי לאיש עד פלתו לאכל ולשתות: (ד) ויהי בשכבו וידעת את המקום אשר ישכב שם ובאת וגלית מרגלותיו ושכבת והוא יגיד לך את אשר תעשין: (ה) ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה: (ו) ותרד הגרן ותעש ככל אשר צויתה חמותה: (ז) ויאכל בעז וישת וייטב לבו ויבא לשכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלותיו ותשכב: (ח) ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלותיו: (ט) ויאמר מי את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת כנפך על אמתך כי גאל אתה: (י) ויאמר ברוכה את ליקוק בתי היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר: (יא) ועתה בתי אל תיראי כל אשר תאמרי אעשה לך כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את: (יב) ועתה כי אמנם כי אם גאל אנכי וגם יש גאל קרוב ממני: (יג) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי יקוק שכבי עד הבקר: (יד) ותשכב מרגלתו מרגלותיו עד הבקר ותקם בטרם בטרום נכיר איש את רעהו ויאמר אל יודע כי באה האשה הגרן: (טו) ויאמר הבי המטפחת אשר עליך ואחזי בה ותאחז בה וימד שש שערים וישת עליה ויבא העיר: (טז) ותבוא אל חמותה ותאמר מי את בתי ותגד לה את כל אשר עשה לה האיש: (יז) ותאמר שש השערים האלה נתן לי כי אמר אלי אל תבואי ריקם אל חמותך: (יח) ותאמר שבי בתי עד אשר תדעין איך יפל דבר כי לא ישקט האיש פי אם פלה הדבר היום:

רות פרק ד

(א) ובעז עֲלָה השַׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהָיָה הַגָּאֵל עֲבָר אֲשֶׁר דָּבַר בְּעֵז וַיֹּאמֶר סוּרָה שָׁבָה פֹּה פְּלָנִי אֶלְמָנִי וַיִּסַּר וַיֵּשֶׁב: (ב) וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזְקֵנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שָׁבוּ פֹה וַיֵּשְׁבוּ: (ג) וַיֹּאמֶר לְגָאֵל חֲלַקְתָּ הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר לְאַחֵינוּ לְאֶלְיָמֶלֶךְ מִכְרָה נְעָמִי הַשְּׂבָה מִשְׂדֵה מוֹאָב: (ד) וְאֵנִי אֶמְרָתִי אֲגִלָּה אֲזַנְךָ וַיֹּאמֶר קִנְיָה נָגַד הַיִּשְׁבִּים וְנָגַד זְקֵנֵי עַמִּי אִם תִּגְאָל גָּאֵל וְאִם לֹא יִגְאָל הִגִּידָה לִּי וַאֲדַע וְאֲדַעַה כִּי אֵין זֹלָתְךָ לְגֵאוֹל וְאֵנִי אֶחְרִיף וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲגָאֵל: (ה) וַיֹּאמֶר בְּעֵז בְּיוֹם קִנּוּתְךָ הַשְּׂדֵה מִיָּד נְעָמִי וּמֵאֵת רוּת הַמוֹאֲבִיָּה אֲשֶׁת הַמֶּת קִנִּיתִי קִנִּיתָה לְהַקִּים שָׁם הַמֶּת עַל נַחֲלָתוֹ: (ו) וַיֹּאמֶר הַגָּאֵל לֹא אוּכַל לְגֵאוֹל לְגָאֵל לִי פֶן אֲשַׁחִית אֶת נַחֲלָתִי גָאֵל לְךָ אֶתָּה אֶת גָּאֲלָתִי כִּי לֹא אוּכַל לְגָאֵל: (ז) וְזֹאת לְפָנַי בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגָּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כֹּל דְּבַר שְׁלֹף אִישׁ נַעֲלוּ וְנָתַן לְרַעְיָהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל: (ח) וַיֹּאמֶר הַגָּאֵל לְבַעַז קִנְיָה לְךָ וַיִּשְׁלַף נַעֲלוֹ: (ט) וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְזִקְנֵים וְכָל הָעָם עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קִנִּיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאֶלְיָמֶלֶךְ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לְכַלְיוֹן וּמַחֲלוֹן מִיָּד נְעָמִי: (י) וְגַם אֶת רוּת הַמוֹאֲבִיָּה אֲשֶׁת מַחֲלוֹן קִנִּיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהַקִּים שָׁם הַמֶּת עַל נַחֲלָתוֹ וְלֹא יִפְרֹת שָׁם הַמֶּת מֵעַם אֲחִיו וּמִשְׁעַר מְקוֹמוֹ עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם: (יא) וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר וְהַזְקֵנִים עֲדִים יִתְּנוּ יָקוּק אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֵל בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וּכְלָאָה אֲשֶׁר בְּנוֹ שְׂתֵיָהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה חֵיל בְּאַפְרָתָה וַיִּקְרָא שָׁם בְּבֵית לָחֶם: (יב) וַיְהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פָּרָץ אֲשֶׁר יִלְדָה תִּמְרָ לַיהוּדָה מִן הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתְּנוּ יָקוּק לְךָ מִן הַנְּעֻרָה הַזֹּאת: (יג) וַיִּקַּח בְּעֵז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּבֵא אֵלֶיהָ וַיִּתְּנוּ יָקוּק לָהּ הָרִיוֹן וַתֵּלֶד בֶּן: (יד) וַתֹּאמְרָנָה הַנְּשִׁים אֵל נְעָמִי בְּרוּךְ יָקוּק אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לְךָ גָּאֵל הַיּוֹם וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: (טו) וְהָיָה לְךָ לְמִשִּׁיב נֶפֶשׁ וּלְכַלְפֵּל אֶת שִׁיבְתְּךָ כִּי כִלְתֶךָ אֲשֶׁר אֶהְבַּתְךָ יִלְדָתוֹ אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה לְךָ מִשְׁבַּעַה בָּנִים: (טז) וַתִּקַּח נְעָמִי אֶת הַיֶּלֶד וַתִּשְׁתַּחֲוֶהוּ בַּחִיקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִמָּנָה: (יז) וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׂכֵנוֹת שָׁם לְאִמֶּר יֵלֵד בֶּן לְנְעָמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי דָוִד: פ (יח) וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פָּרָץ פָּרָץ הוֹלִיד אֶת חֲצִרוֹן: (יט) וַחֲצִרוֹן הוֹלִיד אֶת רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת עֲמִינָדָב: (כ) וְעֲמִינָדָב הוֹלִיד אֶת נַחֲשׁוֹן וְנַחֲשׁוֹן הוֹלִיד אֶת שְׁלֵמָה: (כא) וְשְׁלֵמוֹן הוֹלִיד אֶת בְּעֵז וּבְעֵז הוֹלִיד אֶת עוֹבֵד: (כב) וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת יֵשׁוּעַ וַיֵּשֶׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד:

ויקרא פרק כה

(כט) וְאִישׁ כִּי יִמְכַר בֵּית מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה גָּאֲלָתוֹ עַד תֵּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גָּאֲלָתוֹ: (ל) וְאִם לֹא יִגְאָל עַד מְלֵאת לוֹ שָׁנָה תִּמְיָמָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר בְּעִיר אֲשֶׁר לֹא לוֹ חֹמָה לְצִמְיַתָּה לְקִנְיָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בִּיבֵל: (לא) וּבְתִי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם חֹמָה סָבִיב עַל שְׂדֵה הָאֶרֶץ יִחָשֵׁב גָּאֲלָה תִּהְיֶה לוֹ וּבִיבֵל יֵצֵא:

רש"י

(כט) **בית מושב עיר חומה** - בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון: **והיתה גאלתו** - לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלוף, שאם רצה לגאל בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: **והיתה גאלתו** - של בית: **ימים** - ימי שנה שלימה קרויים ימים, וכן (בראשית כד נה) תשב הנערה אתנו ימים: (ל) **וקם הבית וגו' לצמיתת** - יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: **אשר לא חמה** - לו קרינו, אמרו רז"ל אף על פי שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא והוצרך לכתוב לה, אלא מתוך שצריך לכתוב לא בפנים, תקנו לו במסורת, זה נופל על זה: **לא יצא ביבל** - אמר רב ספרא אם פגע בו יובל בתוך שנתו לא יצא: (לא) **ובתי החצרים** - כתרגומו פצחין, עיירות פתוחות מאין חומה. ויש הרבה בספר יהושע (יהושע יג כח) הערים וחצריהם, (בראשית כה טז) בחצריהם ובטירותם: **על שדה הארץ יחשב** - הרי הן כשדות הנגאלים עד היובל ויוצאין ביובל לבעלים אם לא נגאלו: **גאלה תהיה לו** - מיד אם ירצה. ובזה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים: **וביבל יצא** - בחנם:

